

TWÓRCZE INSPIRACJE CHORAŁEM GREGORIAŃSKIM OSCARA LAGGERA (UR. 1934) W WYBRANYCH SOLOWYCH KOMPOZYCJACH NA NISKI BAS

1. Wstęp

Autor niniejszego artykułu jest księdzem katolickim, teologiem i muzykiem, stąd też w swojej działalności naukowo-artystycznej łączy aspekt wykonawczy z teoretycznym. Jako koncertujący śpiewak, który dysponuje bardzo niskim basem (bas profundo, o skali $\underline{A} - e^1$), poszukuje repertuaru odpowiedniego dla swojego głosu.

Większość kompozytorów swoje dzieła muzyczne tworzy na typowy bas, który w dolnych partiach nie wykracza poniżej dźwięku F, natomiast w górnych tessiturach może osiągać dźwięk f¹. Autor długo poszukiwał właściwego sobie i swojemu głosowi repertuaru. Znalazł go zwłaszcza w muzyce baroku, kiedy kompozytorzy pisali utwory na bas o skali nawet C – e¹. Zapewne tutaj mogą pojawiać się wątpliwości, jeśli weźmie się pod uwagę wzorzec strojenia instrumentów, który nie był jednoznacznie określony i niekoniecznie wynosił a¹ = 415 Hz (tzw. strój barokowy). Jeszcze obecnie w Turyngii spotyka się organy strojone według a¹ powyżej 500 Hz, czyli o ponad cały ton wyżej niż współcześnie funkcjonujący strój instrumentów. Jednakże istnieją kompozycje solowe przeznaczone na bas o rozpiętości głosu C – e¹. We współczesnej literaturze muzycznej trudniej o takie utwory.

Autor zatem, poszukując „swojego” repertuaru, nierzadko pyta kompozytorów o ich dzieła na niski bas. W ten sposób dotarł do szwajcarskiego twórcy Oskara Lagergera, którego zapewne też zainspirował do skomponowania dwóch utworów na niski bas: *Da pacem Domine* i *Rorate caeli desuper*.

2. Życie i twórczość Oskara Lagergera

Oskar Lagerger¹ pochodzi z typowej, wielodzietnej szwajcarskiej rodziny. Jego rodzice, Rafael i Józefina (z d. Bacher), mieli jeszcze trzy córki i czterech synów. Oskar urodził się 11 lutego 1934 r. w miejscowości Münster (dolina Goms), w niemieckojęzycznej części kantonu Wallis w Szwajcarii. W piątym roku jego życia rodzina Lagergerów zamieszkała w Sion. Tam ukończył niemiecką szkołę podstawową, a później – kurs języka francuskiego. W latach 1948–1956 uczył się w miejscowym gimnazjum dla chłopców, gdzie uzyskał maturę klasyczną (łacińsko-angielską).

¹ Kompozytor sygnując swe dzieła, używa dwóch form imienia: Oscar oraz Oskar. Podobnie postąpił w przypadku kompozycji dedykowanych autorowi niniejszego artykułu, *Da pacem Domine* podpisując Oscar Lagerger, natomiast późniejszy utwór – *Rorate caeli desuper* – Oskar Lagerger.

Jako dziecko był członkiem Scholi Małych Śpiewaków (*Schola des petits chanteurs*). Swoje wykształcenie muzyczne zdobywał kolejno w Konserwatorium w Sion (fortepian), w Szkole Césara Francka (*Ecole César Franck*) w Paryżu (solfeż, śpiew, fortepian, harmonia, kontrapunkt i kompozycja; 1956-1961), w Instytucie Muzyki Sakralnej (*Institut de musique sacrée*) w Uniwersytecie Katolickim w Paryżu (śpiew gregoriański, dyrygentura chóralna i organy). Uczęszczał też na wykłady z muzykologii na Sorbonie. Na przełomie lat 1961/1962 przebywał w Wiedniu, gdzie uczył się dodekafonii i uzyskał tzw. *Reifeprüfung* w zakresie śpiewu².

Latem 1962 r. poślubił Cécile Nussbaum, wdowę po Bernardzie Bianchi-Pastori. W rodzinie Laggerów wychowywało się pięcioro dzieci: Stéphane Bianchi-Pastori i Véronique Dubuis (z pierwszego małżeństwa Cécile) oraz Alexandre, Frédéric i Xavier. Wszystkie dzieci są również muzykami.

W latach 1962-1982 pracował jako profesor muzyki w niemieckiej sekcji seminarium nauczycielskiego (*Ecole Normale des instituteurs*). Był też dyrektorem chóru katedralnego w Sion (*Choeur de la cathédrale*; 1962-1986). W 1970 r. założył chór *Pro Arte* (*Pro Arte Chores Sion*), którym kierował do 1996 r. W latach 1982-1994 pełnił funkcję dyrektora konserwatorium w Sion. M.in. dzięki niemu w konserwatorium utworzono klasy akordeonu, harfy i kontrabas.

Oskar Lagger jest jednym z czołowych moderatorów muzycznych i działaczy kultury w kantonie Wallis. Udziela się jako ekspert i juror podczas kantonalnych i federalnych festiwali chóralnych w szkołach muzycznych i konserwatoriach. Ze swoimi zespołami dał liczne koncerty w kantonie Wallis. Był też zapraszany jako dyrygent i solista do Francji, Włoch, Hiszpanii, Polski, a nawet do Afryki Południowej. Jest autorem publikacji z zakresu teorii muzyki, formacji wokalne oraz licznych tekstów z zakresu pedagogiki muzycznej. W 1994 r. przeszedł na emeryturę i zajął się głównie kompozycją.

W dorobku kompozytorskim Oskara Laggera znajdują się liczne utwory wokalne, wokально-instrumentalne i instrumentalne. W mediatece kantonu Wallis skatalogowanych zostało 557 dzieł Laggera³. Największą część stanowią kompozycje chóralne *a cappella* oraz na chór i instrumenty (fortepian, organy, instrumenty smyczkowe). Komponuje także utwory na głosy solowe z towarzyszeniem instrumentów (fortepian, organy), choć te, stwierdzić trzeba, stanowią margines jego twórczości. W dorobku kompozytorskim Laggera znajduje się kilkanaście mszy, dzieła oratoryjno-kantatowe, muzyka sceniczna, a także utwory orkiestrowe, organowe, fortepiano-we, skrzypcowe i na inne instrumenty. W równej mierze są to kompozycje sakralne i świeckie. Najwięcej dzieł powstało do tekstów niemieckich, francuskich, łacińskich,

² Dosłownie: egzamin dojrzałości, który w rzeczywistości odpowiada dyplomowi zawodowemu z interpretacji.

³ Katalog dzieł Oscara Laggera na stronie *Médiathèque Vallais*: https://explore.rero.ch/en_US/vs/result?ex=0&fd=any&pr=contains&se=Oskar%20Lagger%20musique%20imprimee&so=scdate&submit= (8.09.2018).

a utwory świeckie często wykazują inspiracje ludową i poetycką twórczością mieszkańców kantonu Wallis. Lagger pisał też muzykę do tekstów w charakterystycznych dialektach walisyjskich⁴. Pośród jego dzieł znajdują się dwie kompozycje na bas solo, skomponowane dla autora niniejszego tekstu: *Da pacem Domine* (październik 2013 r.) i *Rorate caeli desuper* (styczeń 2016 r.).

3. Tekst literacki kompozycji Laggera na bas solo z towarzyszeniem organów/fortepianu

Słowa utworu *Da pacem Domine* to w całości tekst modlitwy o pokój – antyfony i wezwania celebrynskie wraz z odpowiedzią ludu (z pominięciem jednak samej oracji)⁵. Jest to jeden ze „śpiewów różnych przed błogosławieństwem Najświętszym Sakramentem”. Źródłowo stanowi on tekst biblijny z pewnymi modyfikacjami. Zestawienie słów utworu Laggera (z powtórzeniami), łacińskiego tekstu chorału gregoriańskiego oraz polskiego tłumaczenia zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 1. Tekst kompozycji *Da pacem, Domine* Oskara Laggera, wraz z powtórzeniami i jego polskie tłumaczenie (źródło: partytura utworu, *Liber usualis*, tłumaczenie własne autora).

tekst O. Laggera	tekst wg <i>Liber Usualis</i>	tłumaczenie
Da pacem, Domine, da, in diebus nostris 3x	Da pacem, Domine, in diebus nostris:	Daj pokój, Panie, w naszych dniach,
quia non est, quia non est alius	quia non est alius	ponieważ nie ma innego,
qui pugnet, qui pugnet pro nobis,	qui pugnet pro nobis,	kto by walczył o nas,
nisi tu, nisi tu, Deus noster, Deus noster.	nisi tu Deus noster.	jak tylko Ty, Boże nasz.
Fiat pax, fiat pax in virtute tua	Fiat pax in virtute tua	Niech Twa moc przyniesie pokój
et abundantia in turribus, in turribus tuis.	et abundantia in turribus tuis.	i bezpieczeństwo Twoich wież (obfitość w Twoich wieżach).
Quia non est, quia non est alius,		Ponieważ nie ma innego,
qui pugnet, qui pugnet pro nobis,		kto by walczył o nas,

⁴ Z. STĘPNIAK, *W poszukiwaniu biblijnych i chorałowych inspiracji twórczych we współczesnej muzyce. Egzegetyczno-retoryczna analiza pieśni Da pacem, Domine Oscara Laggera (ur. 1934)*, w: S. TEREPIŠHCHYI, O. YAREMCHUK, R. KORDONSKYY, K. SYGIDUS (red.), *Przeobrażenia ponowoczesnego społeczeństwa*, Kijów 2015, s. 151–152.

⁵ *Liber Usualis. Missae et officii pro Dominicis et Festis cum cantu gregoriano*, Paris, Tornaci, Romae 1954, s. 1867–1868.

tekst O. Laggera	tekst wg <i>Liber Usualis</i>	tłumaczenie
nisi tu, nisi tu, Deus noster, Deus noster.		jak tylko Ty, Boże nasz.
Da pacem, Domine, da, in diebus nostris. 3x		Daj pokój, Panie, w naszych dniach.
Da pacem, Domine. 2x		Daj pokój, Panie.

Treść nawiązuje do starotestamentalnych pieśni opiewających pokój; być może w szczególności do drugiej pieśni dziękczynnej z Księgi Izajasza (Iz 26,1-19), rozpoczynającej się słowami: „W ów dzień śpiewać będą tę pieśń w ziemi judzkiej: «Miasto mamy potężne; On jako środek ocalenia sprawił mury i przedmurze» (Iz 26,1), w której autor natchniony, opisując wcześniej cechy prawdziwego pokoju, modli się o ten pokój: „Panie, użyczysz nam pokoju, bo i wszystkie nasze dzieła Tyś nam zdziałał!” (Iz 26,12).

Biblijne słowo *shalom* (hebr. pokój) wskazuje na obfitość wszelkich dóbr⁶, choć w sensie dosłownym oznacza nieodniesienie ran, bycie bezpiecznym i zdrowym. W Biblii pokój jest jednym z głównych atrybutów Boga. Podstawowe znaczenie pokoju ma charakter polityczny (pokój jako polityczna sprawiedliwość), wiąże się jednak również z aspektami emocjonalnymi i fizycznymi. Autentyczny pokój zawsze jest sprawiedliwy i moralny, ma być też poszukiwaniem dobra innych i własnego. Pokój jest wartością dynamiczną, która powinna wzrastać, jeśli będzie właściwie pielęgnowana⁷. Stary Testament mówi o pokoju jako bezpieczeństwie, czyli braku zagrożeń, ale też o pokoju jako pomyślności. Rozumienie tego pojęcia łączyć się będzie zatem z materialnym dobrobytem, ale także sprawiedliwością. Pokój jest darem Boga, który może istnieć między ludźmi, ale też między ludźmi i Bogiem⁸. Tekst utworu jest zatem modlitwą o pokój, który odnaleźć można jedynie w Bogu.

W kompozycji *Rorate caeli desuper* Lagger wykorzystał w niezmienionej postaci tekst kompozycji pochodzącej z czasów reformy chorału gregoriańskiego za św. papieża Piusa X, czyli z początku XX w. Są to zwrotki: pierwsza, druga i czwarta. Refren (zarówno oryginalnego śpiewu, jak i kompozycji Laggera) stanowią słowa *Introitus* IV niedzieli Adwentu. Tekst ten nawiązuje do biblijnych prorocत्व Izajasza dotyczących narodzin Zbawiciela. Zestawienie tekstu utworu Laggera (z powtórzeniami), łacińskiej kompozycji postgregoriańskiej, polskiego tłumaczenia oraz odnośników do Biblii zawiera tabela nr 2.

⁶ Ps. 122,7, w: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych ze wstępami i komentarzami. Stary Testament*, tom II, M. WOLNIEWICZ (red.), Poznań 1992, s. 298.

⁷ *Pokój*, w: L. RYKEN, J.C. WILHOIT, T. LONGMAN III, *Słownik symboliki biblijnej*, Warszawa 1998, s. 727-728.

⁸ *Pokój*, w: P.J. ACHTEMEIER (red.), *Encyklopedia biblijna*, Warszawa 1999, s. 977-978.

Tabela nr 2. Tekst kompozycji *Rorate caeli desuper* O. Laggera wraz z powtórzeniami i jego polskie tłumaczenie (źródło: partytura utworu, *Liber usualis*, tłumaczenie własne autora).

tekst kompozycji Laggera (pokrywający się prawie całkowicie z tekstem oryginalnym)	tłumaczenie	odnośnik do Biblii
Rorate caeli desuper, et nubes pluant justum. 2x	Spuśćcie rosę niebios a i obłoki niech wyleją sprawiedliwego.	Iz 45,8
Ne irascaris, irascaris Domine, ne ultra memineris iniquitatis	Nie bądź zagniewany, zagniewany Panie, już nie pamiętaj naszych nieprawości	Iz 64,9
ecce civitas Sancti facta est deserta, Jerusalem, Jerusalem desolata est:	oto miasto Świętego opuszczone, Syjon stał się pustkowiem, Jerozoli- ma wyludniona:	Iz 64,10
domus sanctificationis tuae et gloriae tuae, ubi laudaverunt te patres nostri.	świątynia Twoja i dom chwały Two- jej, gdzie wielbili Cię nasi ojcowie.	Iz 64,11
Rorate caeli desuper, et nubes pluant justum.		
Peccavimus, peccavimus et facti sumus tamquam immundus nos,	Zgrzeszyliśmy i staliśmy się jak nieczysty,	Iz 64,5-6
et cecidimus quasi folium universi:	i opadliśmy wszyscy niczym zwiędłe liście:	
et iniquitates nostrae quasi ventus abstulerunt nos:	a nieprawości nasze jak wiatr nas rozniosły:	
abscondisti faciem tuam a nobis, et al- lisisti nos in manu iniquitatis nostrae.	zakryłeś przed nami swą twarz i wydałeś na pastwę naszych grzechów.	Iz 64,7
Rorate caeli desuper, et nubes pluant justum.		
Consolamini, consolamini, popule meus:	Pocieszcie się, pocieszcie się, ludu mój:	Iz 40,1
cito veniet salus tua:	wkrótce nadejdzie twoje zbawienie:	
quare memore consumeris, quia in- novavit te dolor?	czy dlatego tracisz ducha, że odnowiła się twoja boleść?	
Salvabo te, noli timere,	Ocalę cię, nie bój się,	
ego enim sum Dominus, Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, redemptor, redemptor tuus.	jam jest bowiem Pan, Bóg twój, Święty Izraela, twój Odkupiciel.	
Rorate caeli desuper, et nubes pluant justum. 2x		

Już Izajasz w swoim *Rorate caeli* wyrażał tęsknotę za zbawieniem; to wołanie serc przejęte zostało do adwentowej liturgii Kościoła⁹. Autor słów *Rorate caeli*, zestawiając w zwrotkach Izajaszowe proroctwa, motywuje swoje oczekiwanie na Mesjasza: „Świątynia nasza, święta i wspaniała, w której Cię chwalili nasi przodkowie, stała się pastwą pożaru, i wszystko, cośmy kochali, zmieniło się w zgliszcza” (Iz 64,10). Zapewne chodzi tu też o świątynię naszego ciała. Dlatego dalej prorok pyta: „Czyż na to wszystko możesz być nieczuły, Panie? Czy możesz milczeć, by nas przygnębić nad miarę?” (Iz 64,11). Że chodzi o grzeszność człowieka i konieczność niesienia mu pomocy, dowodzi kolejne zestawienie wcześniejszych chronologicznie wersów Księgi Izajasza: „My wszyscy byliśmy skalani, a wszystkie nasze dobre czyny jak skrwawiona szmata. My wszyscy opadliśmy zwiędli jak liście, a nasze winy poniosły nas jak wichher. Nikt nie wzywał Twojego imienia, nikt się nie zbudził, by się chwycić Ciebie. Bo skryłeś Twoje oblicze przed nami i oddałeś nas w moc naszej winy” (Iz 64,5-6). Ale tęsknota wyrażona w tym wierszu prowadzi do ufności złożonej w Bogu: „A jednak, Panie, Tyś naszym Ojcem. Myśmy gliną, a Ty naszym Twórcą. Dziełem rąk Twoich jesteśmy my wszyscy” (Iz 64,7). Bo On sam lituje się nad swoim ludem mówiąc: „Pocieszcie, pocieszcie mój lud!» – mówi wasz Bóg” (Iz 40,1).

Tekst *Rorate caeli* jest swobodną kompozycją chorałową opartą o proroctwa proroka Izajasza, a dotyczy przyjścia Mesjasza. Ten tekst niemalże w całości (z pominięciem jednej zwrotki) wykorzystał Lager w swoim dziele.

4. Muzyczne inspiracje twórcze tekstami *Da pacem Domine* i *Rorate caeli*

Największa liczba kompozycji do słów *Da pacem Domine* pochodzi z okresu renesansu. Ich twórcami byli m.in.: Claudin de Sermisy (ok. 1490-1562), Orlando di Lasso (1532-1594; dwie kompozycje do tego tekstu), Ivo de Vento (ok. 1544-1575), Ascanio Trombetti (1544-1590), Juan de Arratia (ur. ok. 1550), Sebastián Raval (1550-1604), Andrea Rota (1553-1597), Carlo Gesualdo da Venosa (1566-1613). Wśród późniejszych kompozytorów są m.in.: Melchior Franck (ok. 1580-1639), Robert Führer (1807-1861), Charles Gounod (1818-1893), Arvo Pärt (ur. 1935) i John Muehleisen. Przeważnie są to jednak wielogłosowe utwory choralne. Prawdopodobnie tylko Oscar Lager skomponował do tego tekstu utwór na głos solowy. Utwory wyżej wymienionych kompozytorów obejmują pełny tekst antyfony, ale tylko Szwajcar wykorzystał w swoim dziele werset psalmowy, stanowiący wezwanie celebriansa i odpowiedź ludu (Ps 122,7)¹⁰.

Muzykę do tekstu *Rorate caeli* skomponowali m.in.: William Byrd (ok. 1543-1623), Jacob Handl (1550-1591), Salomone Rossi (1570-1630), Heinrich Schütz (1585-1672), Alessandro Scarlatti (1660-1725), Grzegorz Gerwazy Gorczycki (ok. 1665/1667-1734), Marcin Józef Żebrowski (ok. 1710-1792), Samuel Webbe (1740-1816), Josef Gabriel Rheinberger (1839-1901), Jens Klimek (ur. 1984), Chri-

⁹ „Rosę spuście z góry, niebiosa! Niech z chmur wraz z deszczem spłynie sprawiedliwość!” (Iz 45,8).

¹⁰ Z. STĘPNIAK, *W poszukiwaniu biblijnych i chorałowych inspiracji*, s. 156.

stoph Dalitz i Gregory Hamilton. Zaznaczyć trzeba, że są to przeważnie utwory choralne do tekstu antyfony i *Introitus* z czwartej niedzieli Adwentu. Podobnie jak w przypadku pierwszego utworu, tak i w tym prawdopodobnie tylko Oskar Lagger stworzył kompozycję na głos solowy. Wyżej wymienieni kompozytorzy wykorzystali w swoich utworach pełny tekst antyfony chorałowej, lecz tylko Szwajcar dołączył werset psalmowy, stanowiący wezwanie celebransa i odpowiedź ludu (Ps 122,7), co jest o tyle zrozumiałe, że tekst zwrotkowej pieśni chorałowej *Rorate caeli* pochodzi z początku XX w.

5. Melodyka utworów Laggera

Oba utwory Laggera: *Da pacem Domine* i *Rorate caeli desuper*, w warstwie melodycznej są w pełni oryginalne, nie ma w nich żadnych zapożyczeń czy cytatów z chorału gregoriańskiego. Zarówno linia melodyczna głosu solowego, jak i akompaniament fortepianowy (organowy) stanowią własną koncepcję artystyczną Laggera.

Pomimo że drugi utwór (*Rorate caeli desuper*) w podtytule zawiera dopisek: *für tiefen Bass und Orgel*, obie kompozycje są napisane na głos o dość szerokiej skali. *Da pacem Domine* obejmuje dźwięki pomiędzy E i d¹, z przewagą jednak *tessitur* w przejściowym rejestrze niskiego głosu basowego (g-a-h). Skala *Rorate caeli desuper* rozciąga się również między E i d¹. Także w tej kompozycji jest wiele fragmentów stosunkowo niewygodnych do śpiewania dla tak niskiego głosu (np. wielokrotnie powtarzane pochody dźwiękowe na h i cis¹). Obie kompozycje są napisane w tym samym metrum 4/4, w obu również sugerowane jest podobne tempo (*Da pacem* = 72, *Rorate* = 69). Przy tak przyjętych tempach w założeniach kompozytora pierwszy utwór powinien trwać około 3', drugi około 4'45".

Utwór *Da pacem, Domine* ma budowę A-B-A, w której część trzecia jest powtórzeniem *da capo* pierwszej. Części te (A) tworzą trzykrotne błagalne przeprowadzenia modlitwy o pokój: *Da pacem, Domine, da, in diebus illis*. Każda następująca po sobie fraza wprowadzana jest w modulacjach – o tercję coraz wyżej, w narastającej dynamice. Utwór kończy się dwukrotnie dodanym *Da pacem, Domine*. Zakończenie, jak kilka innych fragmentów tej pieśni, jest napisane stosunkowo „niewygodnie” dla niskiego głosu basowego (słowa *Da pacem, Domine* powtarzane na dźwięku c¹). Ułatwieniem wykonawczym staje się jednak sugerowana przez kompozytora dynamika *ff*. Część środkową utworu tworzy rozwinięcie słów następujących po wezwaniu chorałowej modlitwy o pokój: *Quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster. Fiat pax in virtute tua. Et abundantia in turribus tuis*¹¹.

Rorate caeli ma budowę zwrotkową, przy czym zwrotki melodycznie różnią się od siebie. Wiernym powtórzeniem melodycznym są natomiast przeprowadzenia refrenów. Dwukrotnym sekwencyjnym powtórzeniem *introitus* (refrenu, o tercję niżej, z rozwinięciem melodycznym) kompozytor rozpoczyna i kończy ten utwór.

¹¹ „Ponieważ nie ma innego, kto by walczył o nas jak tylko Ty, Boże nasz. Niech Twa Moc przyniesie pokój i obfitość w Twoich wieżach”.

Oskar Lagger zna dobrze chorał gregoriański, ma również gruntowne przygotowanie wokalne. Wydaje się, że w obu utworach świadomie operuje retoryką muzyczną, na co wskazuje choćby użycie powtórzeń. Nie jest więc przypadkiem, że w swojej twórczości inspirował się chorałem gregoriańskim, a wokaliście ułatwia wykonanie trudniejszych części swoich utworów m.in. przez zwiększenie dynamiki, która to zmiana jest zgodna z dramaturgią słowa (np. *fortissimo* na czwartym już błagalnym wołaniu o pokój).

6. Podsumowanie

Omówione w niniejszym artykule dwie kompozycje O. Laggera, *Da pacem Domine* i *Rorate caeli desuper*, nie są utworami *stricte* liturgicznymi, lecz koncertowymi, inspirowanymi twórczością chorałową. Z charakterystyki tych utworów wynika, że warto zainteresować się twórczością tego całkowicie nieznanego w Polsce kompozytora. Jego utwory z pożytkiem mogą być też wykorzystane w liturgii. Pozostaje kwestią sporną, czy kompozycje napisane na głos basowy solo o rozpiętości E – d¹ są rzeczywiście utworami na niski bas, jak Lagger zaznaczył w partyturze *Rorate caeli*.

STRESZCZENIE

Autor niniejszego artykułu, jako koncertujący śpiewak, poszukuje repertuaru odpowiedniego dla swojego głosu, a śpiewa bardzo niskim basem (bas, bas profundo), o skali między dźwiękami A i e¹. Wielu współczesnych kompozytorów w swojej twórczości inspirował się chorałem gregoriańskim, muzyką renesansu czy baroku. Większość twórców jednak swoje dzieła muzyczne pisze na typowy bas. Okoliczność ta zmusza autora do poszukiwań, niekiedy próśb, o napisanie kompozycji solowych specjalnie dla jego głosu. W ten sposób powstały dwa utwory szwajcarskiego kompozytora Oskara Laggera: *Da pacem Domine* i *Rorate caeli desuper*. Teksty tych pieśni w całości zapożyczone są z repertuaru chorałowego. Choć są to utwory koncertowe, to w dorobku kompozytora znajdują się również inne dzieła, przeznaczone do wykonania liturgicznych. Z tych też powodów autor chce zwrócić uwagę na tego nieznanego współczesnego kompozytora szwajcarskiego.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Autor dieses Artikels sucht als konzertierender Sänger ein für seine Stimme geeignetes Repertoire. Er singt einen sehr tiefen Bass (Basso-Profondo) mit einer Skala zwischen den Tönen A und e¹. Viele zeitgenössische Komponisten sind in ihrem Schaffen vom gregorianischen Choral, aber auch von der Musik der Renaissance oder des Barocks inspiriert. Die meisten Künstler schreiben ihre Musikwerke jedoch für eine typische Bass-Stimme. Dieser Umstand zwingt den Autor zur Suche eines Repertoires für seine Stimme, manchmal auch zur Bitte um das Schreiben von Solo-Kompositionen speziell für seine Stimme. Auf diese Weise sind zwei Werke des

Schweizer Komponisten Oskar Lagger entstandet: *Da pacem Domine* und *Rorate caeli desuper*. Die Texte dieser Lieder sind vollständig dem Repertoire für gregorianischen Chor entlehnt. Obwohl dies typische Konzertstücke sind, finden sich im Werk des Komponisten auch andere Werke, die für liturgische Ausführungen gedacht sind. Aus diesen Gründen möchte der Autor auf diesen in Polen unbekanntem zeitgenössischen Schweizer Komponisten aufmerksam machen.

Słowa kluczowe: Lagger, bas, śpiew, muzyka wokalna, muzyka sakralna, chorał gregoriański, Biblia, kompozytor.

Schlüsselwörter: Lagger, Bass, Gesang, Vokalmusik, Kirchenmusik, Gregorianischer Gesang, Bibel, Komponist.